

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΜΑΡΙΑ ΚΑΠΠΟΥ

1. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΠΑΡΑΦΡΑΣΗΣ

Να μετατρέψετε τις ονοματικές φράσεις σε ρηματικές

ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ	ΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ	ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ	ΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ
Η εμμονή στα οικονομικά συμφέροντα		Εκπαίδευση των εργαζομένων	
Επιβολή του καταναλωτικού προτύπου		Περιθωριοποίηση των πρεσβυτέρων	
Συμμετοχή του πολίτη		Αναγκαιότητα αλλαγών	
Συσώρευση γνώσεων		Συνειδητή επιλογή επαγγέλματος	
Αισιοδοξία για την πορεία του κόσμου		Ενασχόληση με ένα γνωστικό αντικείμενο	
Παροχή γνώσεων		Απόκτηση συγκεκριμένης αντίληψης	
Αξιοποίηση ευκαιριών		Δυνατότητα επίτευξης αθανασίας	
Δυνατότητα εμβάθυνσης σε ορισμένα θέματα		Μελέτη και κατανόηση του ανθρώπινου οργανισμού	
Αρμονική συνεργασία με άλλες ομάδες		Προσαρμογή στις νέες συνθήκες	
Πραγματοποίηση κοινών δράσεων		Εκμετάλλευση των ανίσχυρων χωρών	

Να μετατρέψετε τις ρηματικές φράσεις σε ονοματικές

ΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ	ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ	ΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ	ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ
τα δεδομένα που μας προσφέρονται		αποκτούν γνώση	
κινητοποιηθεί για τη δημιουργία λύσεων,		πραγματοποιούν τις επιθυμίες τους	
συσχετίζουμε τα δεδομένα		Αποδοκιμάζονται οι προτάσεις...	
μεταφέρουν στοιχεία		Υπάρχει ζωή	
επεξεργάζονται τα δεδομένα		Αποστασιοποιούνται από την πραγματικότητα	
ελέγχουν την αλήθεια		Μεταλλάσσονται τα γονίδια	
εξακριβώνουν τα στοιχεία		Επαναπροσδιορίζουμε τις αξίες μας	
επιδοκιμάζουν τις επιλογές του αρχηγού		Προσεγγίζουμε την αλήθεια	
ολοκληρώνουν τον έλεγχο		Τροποποιείται η διάταξη	
διασφαλίζεται η μάθηση		Προβλήματα μπορούν να λυθούν	

Να παραφράσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις

Την εθνική απαίτηση να μην απογυμνωθούν από τον πληθυσμό τους αγροτικές, ορεινές ή άλλες ευαίσθητες περιοχές ή μικρά άγονα και απομακρυσμένα νησιά

.....

Οι παλιότεροι μπορεί να αισθανθούν την επιτάχυνση του ιστορικού γίνεσθαι, συγκρίνοντας τα νιάτα τους με την ωριμότητά τους

.....

Δεν έχουν καμιά εγγύηση για το μέλλον, που το προβλέπουν γεμάτο κινδύνους.

.....

Μέσα στον ταραγμένο και γεμάτο κινδύνους σύγχρονο κόσμο πρέπει να σπλίσουμε τα παιδιά μας με την αυτοκυριαρχία

.....

Πρέπει να κρατούμε λοιπόν άγρυπνη την προσοχή των νέων ανθρώπων, πρέπει να τους μαθαίνουμε να έχουν «ιδέες».

.....

Βλέπουμε τους λαούς της Ευρώπης με μια θαυμάσια ένταση των δυνάμεών τους, που βάσταξε αιώνες και ποτέ δεν πέφτει...

.....

Ο λαός που ανοίγει ένα δρόμο δουλεύει για το σύνολο και το σύνολο αφομοιώνει γρήγορα, κάποτε την ίδια στιγμή, τα νέα αποκτήματα

.....

Επειδή όμως αυτά δεν προσφέρονται βέβαια δωρεάν, αλλά αγοράζονται, και μάλιστα ακριβά, ο συνεχώς ερεθιζόμενος με το δόλωμα των ανέσεων καταναλωτής υποχρεώνεται να διαλέξει έναν από δύο δρόμους, ολέθριους και τους δύο.

.....

Να παραφράσετε τις προτάσεις ή τις φράσεις αξιοποιώντας τον τρόπο που υποδεικνύεται στην παρένθεση.

Αλλά η προσαρμογή και η δημιουργική επαφή με το περιβάλλον δεν είναι εύκολο πράγμα, γιατί απαιτεί μέσω της αγωγής αξιοποίηση των γνώσεων στην πράξη

(μετατροπή ενεργητικής σε παθητική σύνταξη)

.....

Για να επιζήσει ο άνθρωπος (ονοματικό σύνολο).....

Με την αγωγή και μάθηση ο άνθρωπος μπορεί να μεταβάλει το φυσικό περιβάλλον, να μετατρέψει το σκουπιδότοπο σε περιβόλι

(μετατροπή ενεργητικής σε παθητική σύνταξη)

Τα έντονα περιβαλλοντικά προβλήματα που αποτελούν σήμερα "οικολογική κρίση" ή "περιβαλλοντική κρίση" στις χώρες του τεχνικού πολιτισμού, μεταδίνουν επείγοντα σήματα κινδύνου που εκπέμπει η φύση και ο πολιτισμός μας για υιοθέτηση μιας νέας συμπεριφοράς μας απέναντι στο περιβάλλον. (αντικατάσταση μεταφορικών εκφράσεων με κυριολεξία)

.....

Ο άνθρωπος πρέπει να καταρτιστεί(ονοματικό σύνολο) για να μπορέσει να συμβάλει στην επίλυση οικολογικών προβλημάτων(ρηματικό σύνολο) και στη διατήρηση και προαγωγή της υγείας του, της επιβιώσής του και της ευτυχίας του.(ρηματικά σύνολα)

.....

Αγνοούν οι γονείς(ονοματικό σύνολο) ότι τα παιδιά τους στην περίοδο αυτή, επιθυμώντας(δευτερεύουσα πρόταση) να αποκτήσουν την αυτονομία τους(συνώνυμο) και να επιβεβαιώσουν την ανεξαρτησία τους, ενεργούν συχνά αντίθετα προς τις πατρικές επιθυμίες (ονοματικό σύνολο) και ορέξεις.(συνώνυμο) Και η αντίδραση αυτή είναι τόσο μεγαλύτερη, όσο πιο έντονη είναι η επιμονή των γονέων(ρηματικό σύνολο) στη συμμόρφωση των παιδιών τους (δευτερεύουσα πρόταση)προς το πατρικό μοντέλο τρόπου ζωής.(συνώνυμο)[...] Αν οι γονείς προτιμούν ιδιαίτερα την καλή συμπεριφορά και αποδίδουν μεγάλη σημασία στο τυπικό «savoir-vivre», το παιδί, επιδιώκοντας(δευτερεύουσα πρόταση) να απαλλαγεί από την πατρική κηδεμονία, μπορεί να κάνει(συνώνυμο) ακριβώς το αντίθετο. Πάμπολλα είναι τα παραδείγματα,(συνώνυμο) τα οποία θα μπορούσε κανείς να αναφέρει σχετικά με αυτή την τάση των εφήβων να δρουν αντίθετα προς τις επιθυμίες των γονέων τους με πρόδηλη(συνώνυμο) συχνά την πρόθεση(συνώνυμο) να τους ερεθίσουν.

- 1.....
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.

Να γράψετε ομόρριζες λέξεις (ρήματα, μετοχές, ουσιαστικά, επίθετα, επιρρήματα) από τις υπογραμμισμένες λέξεις

- Αγνοούν οι γονείς.....
- Μεταβολές.....
- Απαιτεί.....
- να μετατρέψει.....
- προσαρμογή.....
- Τα έντονα περιβαλλοντικά προβλήματα.....
- συνεχίζεται
- διαρκεί.....
- διατήρηση
- προαγωγή.....
- απειλές.....
- ενεργητική.....
- συνεργασία.....
- υπάρχουμε.....
- συλλογικά.....

Να γράψετε τα συνώνυμα των λέξεων

Να γράψετε από ένα **συνώνυμο** για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις με τη *σημασία* που έχουν στο κείμενο: **περισυλλογή, συμβιβάζεται, αοριστία, διαμαρτυρία, ενδιαφέρει, δianoia**(Πανελλήνιες 2001)

.....
.....

Να γράψετε ένα **συνώνυμο** για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις του κειμένου: **ακαταπρόλητος, ανεπάντεχο, υπέρμετρο, προσήλωση, δαμάζει**(Πανελλήνιες 2006)

.....
.....

Να γράψετε μια **συνώνυμη** για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **πηγάζει, απωθεί, εφήμερη, αναμφισβήτητα, δικαιώνεται**.(εσπερινά 2007)

.....
.....

Να δώσετε ένα **συνώνυμο** για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **στοιχειωδών, αλλαγές, αποτελέσματα, παρέχει, συγχρόνως**

.....
.....

αθεράπευτη, αξιόλογα, πρωταρχική, ικανότητα, μεταμορφώνεται. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

.....
.....

συνάθροιση, άποψη, καθήκον, επιρροές: Να γράψετε από ένα **συνώνυμο** για κάθε μια από τις παραπάνω λέξεις

.....
.....

Να γράψετε από ένα **συνώνυμο** για κάθε μια από τις παραπάνω λέξεις: **πρωτοστάτησε, ξέρι, έπαθλα, διάφορες, υποχρέωση** ((εσπερινά 2008)

.....
.....

Να γράψετε τα αντώνυμα των λέξεων

Να γράψετε ένα **αντώνυμο** για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **ετερόφωτος, ελέγξιμος, ευθύνη, ελεύθερη, αδυναμία.** (Πανελλήνιες 2009)

.....
.....

Να γράψετε ένα **αντώνυμο** για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **κατανάλωσης, αναδιοργάνωση, κεντρική, δεχτούν, συμμετοχή** (Πανελλήνιες 2003)

.....
.....

Να δώσετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **αποδυναμωθεί, ενεργητική, δυσφορία, αμφιβολία, επικρίνουν.** (εσπερινά 2008)

.....
.....

Να δώσετε ένα **αντώνυμο** για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **υπεύθυνη, πρόσφερε, δύναμη, περισσότερο, αδιαφορία**

.....
.....

Να δώσετε ένα **αντώνυμο** για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ανώτερο, καταλήγουν, αλήθειες, ίδια, πλούτο.**

.....
.....

Να δώσετε ένα **αντώνυμο** για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **υγιής, ισχυρός, εγρήγορση, μείωση, προηγείται**(εσπερινά 2004)

.....
.....

Να παραφράσετε όλες τις προτάσεις του κειμένου.

Δεν θα ήταν άσκοπο να αναλογιστούμε ως κοινωνία τις επιπτώσεις ενός πολιτισμού της τηλεοπτικής εικόνας στη ζωή μας. Η ενσωμάτωση της λογικής των μέσων μαζικής ενημέρωσης στον ψυχισμό δημιουργεί νέες παραμέτρους, σημαδεύει την ιστορία. Τίποτα δεν είναι όπως πριν.

Για παράδειγμα, η μονοκρατορία του χρώματος και της φωτογραφίας εξακοντίζει στο περιθώριο το γραπτό λόγο και υποθηκεύει την ανάγνωση. Η ραστώνη¹ της συνεχούς εναλλαγής καναλιών (του ζάπινγκ) και η ευκολία της «σαρώσεως» έγχρωμων εικόνων καθιστούν αφόρητο για το παιδί τον κόπο της μελέτης και, ως εκ τούτου, το αποξενώνουν από την αποθησαυρισμένη γραμματεία.

Σήμερα, τα νέα παιδιά θεωρούν «βουνό» την ανάγνωση βιβλίων που δεν έχουν έγχρωμες εικόνες σε κάθε σελίδα ή εμφανίζουν μεγάλες παραγράφους. Το φαινόμενο αυτό, σε μια κοινωνία που ήδη δεν διάβαζε, οφείλει να μας απασχολήσει σοβαρά, διότι το βιβλίο αποτελεί βασικό μέσο για την αγωγή. Εγείρει δε νέες απαιτήσεις για την ποιότητα και την κίνηση του εξωσχολικού αναγνώσματος, όπως είναι τα βιβλία για παιδιά και εφήβους, τα κόμικς, τα περιοδικά, τα λογοτεχνικά κείμενα.

Όλοι δεχόμαστε, βέβαια, ότι η ενασχόληση με το βιβλίο συνιστά δημιουργική αξιοποίηση του χρόνου. Η τηλεόραση, αντίθετα, έχει επιβάλει μια ριζικά διαφορετική αίσθηση του χρόνου από εκείνη που μας κληροδότησε η παράδοση αιώνων.

Αξιοπρόσεκτες, επίσης, είναι και οι επιπτώσεις αυτής της νέας αίσθησης του χρόνου στην εκπαιδευτική διαδικασία. Παρατηρείται π.χ. δυσκολία συγκέντρωσης της προσοχής των παιδιών, όπως και υπερβολική κινητικότητα, αφού η καθημερινή ζωή δεν συμβαδίζει με το ρυθμό της τηλεοπτικής εικόνας. Πολύ φυσικό είναι να θεωρείται ανιαρό το σχολικό μάθημα, όπως και ο διάλογος στην οικογένεια, που τώρα έχει αντιπάλους τα κανάλια με τα ελκυστικά τους προγράμματα. Ας μην παραλείψουμε και τις ταινίες του Σαββατόβραδου, οι οποίες έχουν στοιχίσει σε πλήθος παιδιών την απουσία από τον κυριακάτικο εκκλησιασμό ή από το οικογενειακό τραπέζι.

Τέλος, πελώρια ζητήματα τίθενται ενώπιον, μας για το περιεχόμενο της διδασχής. Πώς θα μπορέσουμε να αναπτύξουμε στους νέους ανθρώπους αντίβαρο στο ρεύμα του εντυπωσιασμού;

Τι είδους αγωγή θα πρέπει να δοθεί και με ποιους τρόπους, ώστε να ανακαλύψουν οι νέοι «τις πνευματικές ηδονές»; Πώς τα λόγια και το ήθος της οικογενειακής, σχολικής, κοινωνικής ζωής θα εισάγουν και θα εδραιώνουν την ανθρωπινή ποιότητα;

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, λοιπόν, είναι πια η μόνη εξουσία, διότι εξουσιάζουν το «θυμικό» των ανθρώπων. Οι περισσότεροι διανοητικά αμφισβητούν την αξιοπιστία τους λέγοντας: «Μας κοροϊδεύουν». Συναισθηματικά, όμως, την έχουν αναγνωρίσει ως τη μόνη αυθεντία κι έχουν παραδοθεί άνευ όρων, αφού για το ασυνείδητο αξιόπιστο είναι ό,τι επαληθεύει την παντοδυναμία του.

Βασίλειος Θερμός, Ποιμαίνοντες μετ' επιστήμης, Εκδόσεις Αρμός,

Αθήνα 1996, σ.σ. 148-152 (Διασκευή)

Ασκήσεις πύκνωσης

Να αποδώσετε συνοπτικά τα παρακάτω αποσπάσματα κειμένων αποτυπώνοντας τις λογικές σχέσεις των πληροφοριών.

1.

Η μεγαλύτερη αρετή του βιβλίου είναι ότι σου προτείνει έναν πόλεμο έντιμο: Διαλέγεις τα βιβλία που θέλεις· μόνα τους εκείνα, όταν διαθέτεις ηθική υγεία, σε παρακινούν, κι' άθελα τους ακόμα, να διαβάσεις άλλα, αντίθετα, για να μορφώσεις γνώμη, να συγκρίνεις, να διαφωτιστείς, να επιβεβαιώσεις την προσωπική σου αυτοτέλεια, να μη γίνεις ετερόφωτος, ετεροκίνητος (2009)

.....

2.

Ο άνθρωπος δεν δραστηριοποιείται μέσα σε ένα κοινωνικό κενό, αλλά μέσα σε ένα κοινωνικό περιβάλλον. Βρίσκεται δηλαδή σε συνεχή επικοινωνία με τους άλλους, σε επαφή και ανταλλαγή με τους επίσημους ή ανεπίσημους εκπαιδευτικούς θεσμούς, με ποικίλους οργανισμούς και κέντρα κατάρτισης, ακόμη και όταν οι νέες τεχνολογίες του επιτρέπουν να μαθαίνει και να εργάζεται σε φυσική απόσταση από τους άλλους.(2010)

.....

3.

Ο αναγεννησιακός ανθρωπισμός πρόβαλε τον άνθρωπο ως το επίκεντρο της πραγματικότητας και κατέφυγε στα ανθρωπιστικά γράμματα, προκειμένου **να καταστεί ανθρωπίνος ο άνθρωπος** (homo humanis). Αγαθή κι επαινετή η πρόθεση του ανθρωπισμού, όπως επίσης αγαοί² αποδείχθηκαν οι καρποί του μέσα στον επακολουθήσαντα διαφωτισμό με την καθιέρωση των δικαιωμάτων του ανθρώπου που υπόσχονται την ελευθερία ως εγγύηση της ανθρωπιάς του ανθρώπου.2007

.....

4.

Με δεδομένη την οικολογική κρίση, την ακραία ανισότητα της κατανομής των πόρων μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών, την αδυναμία να συνεχίσει το σύστημα τη σημερινή του πορεία, το απαιτούμενο είναι μια νέα δυναμική πραγματικότητα που η **σημασία** της δεν μπορεί να συγκριθεί με τίποτε άλλο στο παρελθόν. Αναφέρομαι σε μια πραγματικότητα που θα έβαζε στο κέντρο της ζωής του ανθρώπου σημασίες άλλες από την αύξηση της παραγωγής και της **κατανάλωσης** και στόχους ζωής διαφορετικούς, για τους οποίους οι άνθρωποι θα μπορούσαν να πουν πως αξίζουν τον κόπο.2003

.....

.....

.....

.....

5.

Για τα παιδιά της ψηφιακής εποχής το κινητό τηλέφωνο ήλθε σαν μια φυσιολογική εξέλιξη. Συνηθισμένα να πληκτρολογούν με τα δύο χέρια σε παιχνιδομηχανές, πήραν στη χούφτα τους το κινητό και ξανάστησαν τη χαμένη γειτονιά. Οι αποστάσεις μέσα από τους κατακλυσμένους με αυτοκίνητα δρόμους εκμηδενίστηκαν, οι φίλοι βρέθηκαν δίπλα και οι ξένοι «κρατιούνται σε απόσταση» με το να μιλούν σε κάποιον άλλο, όταν δε θέλουν την προσέγγισή τους. Όσο για το τι λένε; Δεν χρειάζεται κανείς να το ξέρει, οσοδήποτε επιπόλαιο, ερωτικό ή χυδαίο είναι. Το πληκτρολογούν σε γραπτά μηνύματα, χρησιμοποιώντας συντομογραφίες που μόνο οι ίδιοι γνωρίζουν. (ΕΠΑΛ2009)

.....

.....

.....

.....

6.

Ό,τι, αν γινόταν με το χέρι και με τα ατελή εργαλεία περασμένων εποχών, θα απαιτούσε ημέρες ολόκληρες, ακόμα και εβδομάδες (π.χ. μια δαντέλα ή μια χαλκογραφία), και θα κόστιζε πανάκριβα, σήμερα χάρη στη μηχανή κατασκευάζεται και πολλαπλασιάζεται σε ελάχιστο χρόνο, επομένως στοιχίζει ασύγκριτα πιο φτηνά από πριν. Στην καταναλωτική κοινωνία της αφθονίας, η ταχύτητα παραγωγής των αγαθών είναι ένας από τους σημαντικότερους, αν όχι ο σημαντικότερος παράγοντας που καθορίζει την ποσότητα και την αξία τους. Το σύνθημα: «καταναλώστε όσο μπορείτε περισσότερο» προϋποθέτει ένα άλλο: «παράγετε όσο μπορείτε περισσότερο και φτηνότερα». (ΕΠΑΛ 2010)

.....

.....

.....

.....

